

Universiteit Utrecht



## ZELFVERTROUWEN BUITEN DE LIJNEN

Een exploratieve studie naar het zelfvertrouwen van de spelers uit het Nederlands CP-team in het dagelijks leven en de samenhang met sport- en omgevingsfactoren

C. Wigt (s4227344)

Masterthesis

Universiteit Utrecht

Masteropleiding Pedagogische Wetenschappen

Masterprogramma Orthopedagogiek

Cursuscode: 200500130

Thesisbegeleider: dr. D.W. Smits

Tweede beoordelaar: mw. K.H.J. van Lieshout

Definitieve versie: 3 juli 2015

### **Voorwoord**

In het kader van de afronding van de masteropleiding Orthopedagogiek aan de Universiteit Utrecht heb ik in samenwerking met Els Reuvekamp het afgelopen half jaar onderzoek gedaan naar het zelfvertrouwen van de spelers uit het Nederlands CP-team en de samenhang met verschillende sport- en omgevingsfactoren. Waar ik mij heb gericht op het zelfvertrouwen van de spelers in het dagelijks leven, heeft Els zich gericht op het zelfvertrouwen van de spelers binnen de voetbalcontext.

Vanuit een persoonlijke interesse in sportactiviteiten bij jongeren met een motorische beperking en contacten vanuit de Universiteit Utrecht met de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond, zijn we tot huidige onderzoek gekomen. Aangezien wij beiden een voetbalachtergrond hebben, stonden wij zeer positief tegenover de mogelijkheid onderzoek te doen binnen het CP-voetbal. De kans om ons onderzoek te richten op de spelers van het nationale team, hebben wij dan ook met beide handen aangegrepen. Het was weliswaar een zoektocht om in overeenstemming met de technische staf tot een onderzoek te komen waarbij beide partijen profijt hadden, maar dit is zeker gelukt. Ondanks de nodige strubbelingen welke we gedurende het onderzoek zijn tegengekomen, mogen we trots zijn op het behaalde resultaat en kijk ik met veel plezier terug op het afgelopen half jaar.

Tot slot wil ik graag van de mogelijkheid gebruik maken een aantal mensen te bedanken die hebben bijgedragen aan de totstandkoming van dit onderzoek. Allereerst mijn thesisbegeleider, Dirk-Wouter Smits, voor zijn heldere feedback en kritische vragen waarmee hij ons steeds weer aan het denken heeft gezet. Mede door zijn aanwijzingen ben ik tot een goed eindresultaat gekomen. Daarnaast wil ik graag de spelers en de technische staf van het Nederlands CP-team bedanken, met in het bijzonder de bondscoach Marcel Geestman en de teammanager Robin Janssen. Zonder hen was het niet mogelijk dit onderzoek te kunnen uitvoeren. Als vanzelfsprekend wil ik ook Els Reuvekamp bedanken voor de samenwerking die ik als zeer prettig heb ervaren. Ondanks dat wij onze thesis individueel hebben geschreven, heb ik gedurende het onderzoek veel steun aan haar gehad en hebben we elkaar op de momenten dat het nodig was, steeds weer weten te motiveren.

Ciska Wigt

Utrecht, juli 2015

### Samenvatting

**Achtergrond:** Sportparticipatie van personen met een motorische beperking lijkt van groot belang te zijn voor de psychosociale ontwikkeling waaronder het zelfvertrouwen. **Doel:** Huidig onderzoek had als doel inzicht te verkrijgen in welke sport- en omgevingsfactoren uit het leven van sporters met een motorische beperking door veelvuldig sporten samenhangen met het zelfvertrouwen in het dagelijks leven. **Methode:** Aan de studie namen 15 spelers uit het Nederlands cerebrale parese (CP) voetbalteam deel. De studie had een mixed-methods ontwerp in twee fasen. De eerste fase betrof een kwantitatief onderzoek waarin gebruik is gemaakt van de Rosenberg Self-Esteem Scale (RSEQ) om het zelfvertrouwen in het dagelijks leven te meten en de Sport- en Omgevingsfactoren Vragenlijst Paralympisch Sporters (SOVPS) om verschillende sport- en omgevingsfactoren in kaart te brengen. De samenhang tussen het zelfvertrouwen en de verschillende sport- en omgevingsfactoren is door middel van Spearman's rho getoetst. Een semi gestructureerd interview is gebruikt ter aanvulling van de eerste fase en voorziet van verdiepende informatie ten aanzien van de veronderstelde verbanden. **Resultaten:** In de eerste fase van het onderzoek is een positief significante samenhang gevonden tussen het zelfvertrouwen en de sportfactor 'ondersteuning van teamgenoten',  $r_s = .546$ ,  $p < .05$ , de omgevingsfactor 'betrokkenheid van familie',  $r_s = .698$ ,  $p < .01$  en de omgevingsfactor 'betrokkenheid van vrienden',  $r_s = .667$ ,  $p < .01$ . Aanvullend op deze factoren is uit de tweede fase gebleken dat ook het deel uit te maken van een selectieteam en de associatie met gehandicaptensport het zelfvertrouwen lijkt te beïnvloeden. **Conclusie.** Het zelfvertrouwen in het dagelijks leven lijkt beïnvloedbaar door verschillende sport- en omgevingsfactoren uit het leven van de CP-voetballer.

*Kernwoorden:* zelfvertrouwen, dagelijks leven, sport- en omgevingsfactoren, sporters met een motorische beperking, CP-voetbal.

### Abstract

**Background:** Sports participation of athletes with mobility impairments seems to be of great importance for their psychosocial development, including their self-confidence. **Aim:** The goal of this research was to gain insight in the influence of sport and social factors on the self-confidence of athletes in daily life who have mobility impairments and who regularly sport. **Method:** The study examined 15 players from the Dutch Cerebral Palsy (CP) football team. For this study, a mixed-methods design was conducted, combining qualitative and quantitative research methods. In the first phase of the research project, a standardized instrument for self-esteem (RSEQ) was used to measure the self-confidence of the participants. In addition, a self-constructed questionnaire (SOVPS) was used to examine various sport and social factors on the self-confidence of the participants. Subsequently, the Spearman's rho test was conducted to examine the relationship between self-confidence and various sport and social factors. In the second phase, a semi-structured interview was conducted to gain a deeper understanding of this relationship. **Results:** In the first phase of the study, a significant positive relationship was found between self-confidence and the sport factor 'supporting teammates',  $r_s = .546$ ,  $p < .05$ , the social factor 'involvement of family',  $r_s = .698$ ,  $p < .01$  and the social factor 'involvement of friends',  $r_s = .667$ ,  $p < .01$ . In addition, research in the second phase showed that being part of a national team or being associated with disabled sports, can also influence self-confidence in daily life. **Conclusion:** The self-confidence in daily life of CP football players seems to be influenced by various sport and social factors.

*Keywords:* self-confidence, everyday life, sports and social factors, athletes with mobility impairments, football seven-a-side.

De samenhang tussen het zelfvertrouwen in het dagelijks leven en de sport- en omgevingsfactoren bij de spelers uit het Nederlands CP-team.

Sport lijkt een steeds belangrijkere rol te spelen in de hedendaagse maatschappij. Mensen met een motorische beperking blijken in tegenstelling tot mensen zonder een motorische beperking, echter in veel mindere mate te sporten (De Hollander, Milder, & Proper, 2015; Van den Brink & Savelkoul, 2013). Waar 59% van de mensen zónder een motorische beperking wekelijks sport, blijkt maar 29% van de mensen mét een motorische beperking wekelijks te sporten (Von Heijden, van den Dool, van Lindert, & Breedveld, 2013). Participatie in sport- en bewegingsactiviteiten is echter voor zowel mensen met een beperking als mensen zonder een beperking van groot belang voor de algehele gezondheid, waaronder het fysieke-, psychologische- en sociaal emotionele welzijn (De Hollander, Milder, & Proper, 2015; Tiessen-Raaphorst & van den Dool, 2014; Van den Brink & Savelkoul, 2013; Orlin, Palisano, Chiarello, Kang, Polansky, Almasri, & Maggs, 2009).

De positieve invloed van sport op het welzijn is niet voor iedereen vanzelfsprekend. Bij deelname aan sportactiviteiten komen jongeren met een motorische beperking namelijk voor een groot aantal uitdagingen te staan welke jongeren zonder een beperking vaak niet ondervinden (Freeborn & Knafl, 2014). Deze belemmeringen uiteten zich allereerst in de tekortkoming van bepaalde randvoorwaarden zoals hoge kosten voor speciale uitrusting, onveilig sportklimaat en onbereikbaarheid van faciliteiten (Murphy, Carbone, & The Council on Children With Disabilities, 2008; Van Lindert, De Jong en Van den Dool, 2008). Factoren op sociaal gebied spelen daarnaast ook een grote rol, waaronder het missen van rolmodellen, gebrek aan stimulans vanuit de omgeving en negatieve ervaringen ten aanzien van maatschappelijke stereotypen zoals het stigmatiserende klimaat ten opzichte van gehandicaptensporten (Green, 2003; Wickman, 2007; Murphy et al., 2008; Van Lindert, De Jong en Van den Dool, 2008). Door de verschillende belemmeringen lijkt het voor jongeren met een motorische beperking een grote opgave te participeren aan sportactiviteiten (Green, 2003; Wickman, 2007; Murphy et al., 2008).

De belemmeringen die jongeren met een motorische beperking tegenhouden om deel te nemen aan sportactiviteiten, staan in relatie tot het psychologisch welbevinden waaronder het zelfvertrouwen. Het zelfvertrouwen kan gezien worden als hetgeen waar men bewust mee bezig is en ook bewust wordt gecontroleerd (Asendorpf, Banse, & Mucke, 2005). Onderzoek naar het zelfvertrouwen van jongeren met een motorische beperking laat zien dat jongeren met een motorische beperking gemiddeld minder zelfvertrouwen hebben dan jongeren zonder

een motorische beperking (Skinner & Piek, 2001; Manuel, Balkrishnan, Camacho, Paterson Smith, & Koman, 2003; Freeborn & Knafl, 2014). Dat het zelfvertrouwen een persoonskenmerk is dat beïnvloedbaar is door de omgeving, blijkt onder andere uit de invloed van sport op het zelfvertrouwen van jongeren met een motorische beperking. Zo lijkt sportparticipatie bij jongeren met een motorische beperking in positief verband te staan met het zelfvertrouwen (Murphy et al., 2008; Scarpa, 2011). Naast de positieve invloed van sport op het zelfvertrouwen, kan sport het zelfvertrouwen ook nadelig beïnvloeden. Een onderzoek van Cheong & Johnston (2013) wijst uit dat jongeren met een motorische beperking vanwege hun beperking veelvuldig te maken krijgen met faalervaring en hierdoor een negatief competentiegevoel ontwikkelen. De relatie tussen zelfvertrouwen en sport, waarbij sport zowel een positieve als een negatieve invloed kan uitoefenen op het zelfvertrouwen, kan verklaard worden vanuit de competentiemotivatietheorie van Harter (1978). Deze theorie houdt in, dat afhankelijk van de mate waarin iemand te maken krijgt met faal- of succeservaringen, iemand zich in meer of mindere mate competent en zelfverzekerd voelt.

In verschillende studies is onderzocht welke factoren er bij de sportparticipatie van invloed zijn op het zelfvertrouwen. Hierbij zijn een aantal sport- en omgevingsfactoren naar voren gekomen (Zijlstra & Wever, 2014). Zo lijkt de ondersteuning en beoordeling door de coach, ondersteuning van teamgenoten en de interactie binnen een teamsport het gevoel in eigen kunnen en daarmee het zelfvertrouwen zowel positief als negatief te kunnen beïnvloeden (Ommundsen, Roberts, Lemyre, & Miller, 2006; Vooren 2008). Een andere sportfactor waarmee een sporter te maken krijgt, zijn verwachtingen ten aanzien van prestaties uit de omgeving. Verwachtingen kunnen een grote invloed uitoefenen op het zelfvertrouwen waaruit blijkt dat de omgeving erg belangrijk is (Ommundsen et al., 2006; Vooren, 2008). De overige omgevingsfactoren die in verband staan met zelfvertrouwen hebben betrekking op belangrijke personen uit de omgeving van de sporter, zoals de partner, familie of vrienden (Harter, 1999).

De kennis met betrekking tot beïnvloedende factoren op het zelfvertrouwen, geven echter nog geen inzicht in het zelfvertrouwen van sporters met een motorische beperking binnen specifieke sporten die zich lenen voor sporters met een motorische beperking, zoals CP-voetbal. Ook is er nog maar weinig bekend over de impact van de sport- en omgevingsfactoren door veelvuldig sporten op het zelfvertrouwen in het dagelijks leven. Inzicht verkrijgen in het zelfvertrouwen van sporters met een motorische beperking in het dagelijks leven is echter van groot belang omdat het zelfvertrouwen van grote betekenis is

voor de kwaliteit van leven (Russo, Goodwin, Miller, Haan, Connell en Crotty, 2008; Manuel et al., 2003).

Een sport die zich leent voor onderzoek naar het zelfvertrouwen van sporters met een motorische beperking met een focus op beïnvloedende factoren, binnen een specifieke sport, is CP-voetbal. CP-voetbal is een Paralympische sport waarbij atleten met een motorische beperking professioneel kunnen sporten (NOC\*NSF, 2014). Het beoefenen van een professionele sport op hoog niveau kan veel betekenen voor de zelfverrijking en het zelfvertrouwen (Vooren, 2008).

Huidig onderzoek had als doel inzicht te verkrijgen in welke sport- en omgevingsfactoren uit het leven van sporters met een motorische beperking door veelvuldig sporten samenhangen met het zelfvertrouwen in het dagelijks leven. Omdat in deze studie het zelfvertrouwen van sporters met een motorische beperking met behulp van de spelers uit het Nederlands CP-team wordt onderzocht, luidt de hoofdvraag van dit onderzoek: ‘Kan er samenhang worden gevonden tussen verschillende sport- en omgevingsfactoren en het zelfvertrouwen in het dagelijks leven van de spelers uit het Nederlands CP-team?’ Om deze vraag te kunnen beantwoorden wordt allereerst het zelfvertrouwen van de spelers uit het Nederlands CP-team voor de context ‘in het dagelijks leven’ in kaart gebracht aan de hand van de volgende onderzoeksvraag (1) ‘Wat is het zelfvertrouwen van de spelers uit het Nederlands CP-team in het dagelijks leven?’ De verschillende sport- en omgevingsfactoren worden getoetst aan de hand van de volgende onderzoeksvraag (2) ‘In welke mate zijn de sport- en overige omgevingsfactoren aanwezig bij de spelers uit het Nederlands CP-team’. Vervolgens wordt aan de hand van de volgende onderzoeksvraag gekeken of er samenhang bestaat tussen het zelfvertrouwen in het dagelijks leven en de sport- en overige omgevingsfactoren (3) ‘Kan er samenhang worden gevonden tussen het zelfvertrouwen van de spelers uit het Nederlands CP-team in het dagelijks en de verschillende sport- en omgevingsfactoren?’ Ter verdieping worden ook de percepties van de spelers ten aanzien van het zelfvertrouwen en de samenhang met sport- en overige omgevingsfactoren in kaart gebracht, door middel van de volgende onderzoeksvraag (4) ‘Wat zijn de percepties van de spelers ten aanzien van het zelfvertrouwen in het dagelijks leven en de samenhang met sport- en overige omgevingsfactoren?’ De verwachting is dat een aantal sport- en overige omgevingsfactoren samenhangen met het zelfvertrouwen van de spelers uit het Nederlands CP-team in het dagelijks leven.

## **Methode**

Het onderzoek was onderdeel van een lopend project naar het zelfvertrouwen van sporters met een motorische beperking waarbij gebruik is gemaakt van dezelfde onderzoeksopzet. Het lopende project richt zich op twee gebieden, namelijk het zelfvertrouwen binnen de voetbalcontext en het zelfvertrouwen in het dagelijks leven. Huidig onderzoek heeft focus op het zelfvertrouwen in het dagelijks leven.

Deze studie had een mixed-methods ontwerp bestaande uit twee fasen. De eerste fase ('het zelfvertrouwen van de spelers in het dagelijks leven en de samenhang met sport- en omgevingsfactoren') was kwantitatief van aard en vormde de basis van dit onderzoek. De tweede fase ('de percepties van de spelers ten aanzien van de veronderstelde samenhangen tussen het zelfvertrouwen van de spelers in het dagelijks leven en de sport- en omgevingsfactoren') is kwalitatief van aard en vormde een meer aanvullende verdieping.

### **Setting**

Huidige studie vond plaats binnen de setting van het CP-voetbal. CP-voetbal is een paralympische sport, die internationaal onder de naam 'Football 7-a-side', wordt beoefend door voetballers die als gevolg van een hersenbeschadiging een beperking in het bewegen hebben (NOC\*NSF, 2014). Het onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de Koninklijke Nederlandse Voetbalbond (KNVB).

### **Participanten**

Participanten betroffen jongeren met Cerebrale Parese (CP) en niet aangeboren hersenletsel (NAH) die deelnemen aan topsport. Selectiecriteria in huidig onderzoek waren: deel uitmaken van het Nederlands CP-team, zelf een vragenlijst in kunnen vullen en voldoende verstaanbaar kunnen spreken.

### **Procedure bij dataverzameling**

Voorafgaand aan het onderzoek is allereerst aandacht besteed aan de ontwikkeling van een door de onderzoekers (CW en ER) zelf geconstrueerde vragenlijst, namelijk de Sport- en Omgevingsfactoren Vragenlijst Paralympisch Sporters (SOVPS). De SOVPS is tot stand gekomen door sport- en omgevingsfactoren uit de literatuur te operationaliseren tot meetbare constructen en deze constructen te bevragen door zelf ontwikkelde items (zie bijlage I).

Bij de start van het project is via de technische staf toestemming verkregen voor het onderzoek. De spelers zijn vervolgens door de technische staf benaderd om deel te nemen aan het onderzoek. In samenspraak met de technische staf en de spelers zijn vervolgens vijf



meetdagen ingepland, welke plaatsvonden binnen een periode van vier weken in een vaste ruimte op het sportcentrum Papendal. Allereerst werd door de participanten de vragenlijsten ingevuld, waarbij ze de instructie kregen de Rosenberg Self-Esteem Scale (RSEQ) (zie bijlage II) voor situaties in het dagelijks in te vullen. Het invullen van de vragenlijsten bedroeg gemiddeld 20 minuten. Vervolgens werd door de onderzoekers (CW en ER) het interview afgenomen wat gemiddeld 60 minuten in beslag nam. Er zijn geluidsopnames van de interviews gemaakt. De participanten zijn voorafgaand aan het onderzoek geïnformeerd over de vrijwillige deelname aan het onderzoek. Daarnaast is de verzamelde informatie anoniem en vertrouwelijk verwerkt.

### **Meetinstrumenten**

**Fase 1.** Het zelfvertrouwen werd gemeten aan de hand van de Nederlandse vertaling van de Rosenberg Self Esteem Scale (RSES), de zogeheten Rosenberg zelfwaardeschaal (RSEQ) (Rosenberg, 1965; Franck, Raedt, Barbez, Rosseel, 2008). Deze vragenlijst meet het zelfvertrouwen door middel van tien items welke beantwoord werden aan de hand van een 4-punts schaal. Een voorbeeld item is ‘Over het algemeen ben ik tevreden met mezelf’. De antwoordcategorieën bestaan uit de scores 0 ‘helemaal niet akkoord’, 1 ‘niet akkoord’, 2 ‘akkoord’ en 3 ‘helemaal akkoord’. De totaalscore kan variëren tussen 0 en 30 waarbij een hoge totaalscore duidt op een meer positieve globale zelfwaardering (Everaert, Koster, Schacht, Raedt, 2010). De psychometrische eigenschappen van de RSEQ zijn in verschillende studies getoetst en werden voldoende betrouwbaar en valide bevonden (Franck et al., 2008; Everaert et al., 2010).

Sport- en overige omgevingsfactoren werden gemeten aan de hand van de SOVPS, bestaande uit 62 items. De constructen die worden bevraagd, komen aan de hand van de volgende zes subschalen ‘betrokkenheid familie’, ‘betrokkenheid vrienden’, ‘belangstelling school of werk’, ‘ondersteuning coach’, ‘ondersteuning teamgenoten’ en ‘deel uitmaken van een selectieteam’ in de vragenlijst naar voren. De subschalen van de SOVPS bestaan uit een verschillend aantal items, afhankelijk van het aantal items dat nodig was om het te meten construct van de subschaal te omvatten. De scores op de items dienen per subschaal te worden opgeteld tot normscores, welke konden variëren tussen 0 en 4 (zie bijlage I). Een hoge normscore op een subschaal duidt op een meer positieve aanwezigheid van de sport- of omgevingsfactor. De sportfactor ‘speeltijd’ is in kaart gebracht aan de hand van een open vraag in de SOVPS. Dit geldt ook voor de participantkenmerken ‘leeftijd’ en ‘beperking’.

**Fase 2.** Aan de hand van een semi-gestructureerd interview (zie bijlage III) zijn de percepties van de participanten ten aanzien van het eigen zelfvertrouwen en de relatie met sport- en omgevingsfactoren achterhaald. Voorafgaand aan het interview hebben de onderzoekers (CW en ER) een topiclijst samengesteld, bestaande uit acht topics. De topics zijn gebaseerd op de sport- en overige omgevingsfactoren welke in de eerste fase zijn getoetst.

### **Data analyse**

**Fase 1.** Voor alle kwantitatieve analyses werd gebruik gemaakt van de Statistical Package for Social Sciences (SPSS) versie 20. Voorafgaand aan de analyse zijn de negatief geformuleerde items van de RSEQ en de SOVPS gehercodeerd, waarna de dataset voor de missende data kon worden geïmputeerd. Bij de RSEQ is gebruik gemaakt van imputatie door het gemiddelde te berekenen van de overgebleven vragen van de schaal. Bij de SOVPS heeft imputatie op itemniveau plaatsgevonden. Na imputatie van de dataset is allereerst aan de hand van beschrijvende statistiek het gemiddelde berekend van de leeftijd. Vervolgens is de somscore van de RSEQ en de normscores van de subschalen van de SOVPS berekend. De factor ‘speeltijd’ kon zonder aanpassing worden meegenomen in de analyse. De interne consistentie van de RSEQ en de SOVPS is getoetst door middel van de Cronbach’s alpha, waarbij werd gestreefd naar een Cronbach’s alpha boven de .70. Wanneer een subschaal na het eventueel verwijderen van items alsnog een Cronbach’s alpha had onder de grens .60, is er voor gekozen de schaal te verwijderen. Tot slot, om samenhang te exploreren werd afhankelijk van de data gebruik gemaakt van een parametrische toets, de Pearsons correlatiecoëfficiënt of een non-parametrische toets, de Spearman’s rho (Field, 2013).

**Fase 2.** Voor de kwalitatieve analyse werd gebruik gemaakt van inductief analyseren. Om de interviews op een systematische wijze te analyseren zijn allereerst de geluidsopnamen van de interviews uitgeschreven tot transcripten. Vervolgens zijn de transcripten zorgvuldig doorgelezen en kon de tekst worden gestructureerd door niet relevante informatie te schrappen. Het hoofdcomponent van de inductieve analyse is de ‘constante vergelijking’, waardoor de onderzoeker aan de hand van open coderen, axiaal coderen, selectief coderen en integratie, de tekst in stukjes knipt en constant vergelijkingen maakt tussen de categorieën die worden afgebakend uit de antwoorden van de respondenten (Boeije, 2005; Van Staa & Evers, 2010). Alleen de resultaten die relevant worden geacht voor het onderzoek, zullen worden weergegeven.

Om te voorkomen dat de onderzoeker te veel individuele invloed zou uitoefenen op de resultaten, zijn de eerste twee interviews door de onderzoekers (CW en ER) afzonderlijk van

elkaar gecodeerd en geanalyseerd. Om consensus te bereiken zijn de resultaten van de onderzoekers met elkaar vergeleken en zijn er afspraken gemaakt. Op deze manier konden de percepties uit de interviews op een betrouwbaardere manier worden weergegeven (Baarda, De Goede, & Teunissen, 2009).

### Resultaten

Van de 17 kandidaten hebben er in totaliteit 15 deelgenomen aan fase 1 (vragenlijsten) en 14 aan fase 2 (interview) van het onderzoek. De spelers die niet hebben deelgenomen, bleken verhinderd wegens tijdsgebrek. De participanten welke uiteindelijk hebben deelgenomen aan het onderzoek zijn allen mannen met CP [1 met NAH] met een gemiddelde leeftijd van 21,73 jaar ( $SD = 3.22$ ), variërend van 16 tot en met 28 jaar. De specifieke kenmerken van de participanten staan weergegeven in Tabel 1.

Tabel 1

*Beschrijvende karakteristieken van de participanten*

Karakteristieken	N	M	SD
Leeftijd	15	21.70	3.22
Speelminuten	15	33.53	21.34

*Note.* N = aantal. M = gemiddelde. SD= standaard deviatie .

#### Fase 1. Kwantitatieve resultaten

**Betrouwbaarheid vragenlijsten.** Tabel 2 presenteert de Cronbach's alpha's van de RSEQ en de zes subschalen van de SOVPS. Met een Cronbach's alpha van .68 kan de RSEQ worden gezien als voldoende intern consistent om het zelfvertrouwen van de participanten in het dagelijks leven te meten. De SOVPS was eveneens voldoende betrouwbaar. Voor de twee subschalen – 'ondersteuning teamgenoten' en 'deel uitmaken van een selectieteam' – diende daarvoor wel één item te worden verwijderd. Enkel de subschaal 'belangstelling school of werk' is met een Cronbach's alpha niet betrouwbaar. Dit heeft doen besluiten de subschaal buiten beschouwing van verdere analyses te laten.

**Beschrijvende statistiek.** In Tabel 2 staan de beschrijvende statistieken weergegeven van de participanten op de RSEQ en de SOVPS. De participanten hebben op de RSEQ een gemiddelde score van 22.33 ( $SD = 3.11$ ) behaald. Bij de SOVPS is de hoogst gemiddelde score behaald op de subschaal 'betrokkenheid van familie' ( $M = 3.61$ ) en heeft de subschaal 'ondersteuning van de coach' de laagst gemiddelde score ( $M = 2.51$ ).

Tabel 2

*Beschrijvende statistieken en Cronbachs alpha van de RSEQ en de subschalen van de SOVPS*

Variabelen	N	M	SD	Min.	Max.	$\alpha$
Rosenberg zelfwaardeschaal	15	22.33	3.11	18	28	.68
<b>Sportfactoren</b>						
Ondersteuning coach	15	2.51	.56	1.19	3.50	.91
Ondersteuning teamgenoten	15	3.14	.29	2.44	3.67	.74
Deel uitmaken van een selectieteam	15	2.96	.73	1.33	4.00	.72
<b>Overige omgevingsfactoren</b>						
Betrokkenheid familie	15	3.61	.35	3.10	4.00	.85
Betrokkenheid vrienden	15	3.21	.54	2.20	4.00	.93
Belangstelling school of werk	12*	2.96	.62	1.50	4.00	.36**

*Note.* N = aantal. M = gemiddelde. SD = standaard deviatie. Min = laagst behaalde score.

Max.= hoogst behaalde score.  $\alpha$  = Cronbach's alpha. \* Niet alle participanten zitten op school of hebben collega's. \*\* Cronbach's alpha onder de grens .60

**Correlatie analyse.** Tabel 3 presenteert de rangcorrelatiecoëfficiënten tussen het zelfvertrouwen in het dagelijks leven en de verschillende sport- en omgevingsfactoren die zijn meegenomen in het onderzoek. Door middel van de Spearman's rho is een positieve significante samenhang gevonden tussen het zelfvertrouwen in het dagelijks leven en de sportfactor 'ondersteuning teamgenoten',  $r_s = .546$ ,  $p < .05$ , de omgevingsfactor 'betrokkenheid familie',  $r_s = .698$ ,  $p < .01$  en de omgevingsfactor 'betrokkenheid vrienden',  $r_s = .667$ ,  $p < .01$ . Deze samenhangen zijn door middel van scatterplots visueel gemaakt en staan weergegeven in Figuur 1. Met de overige sport- en omgevingsfactoren zijn geen significante relaties gevonden.

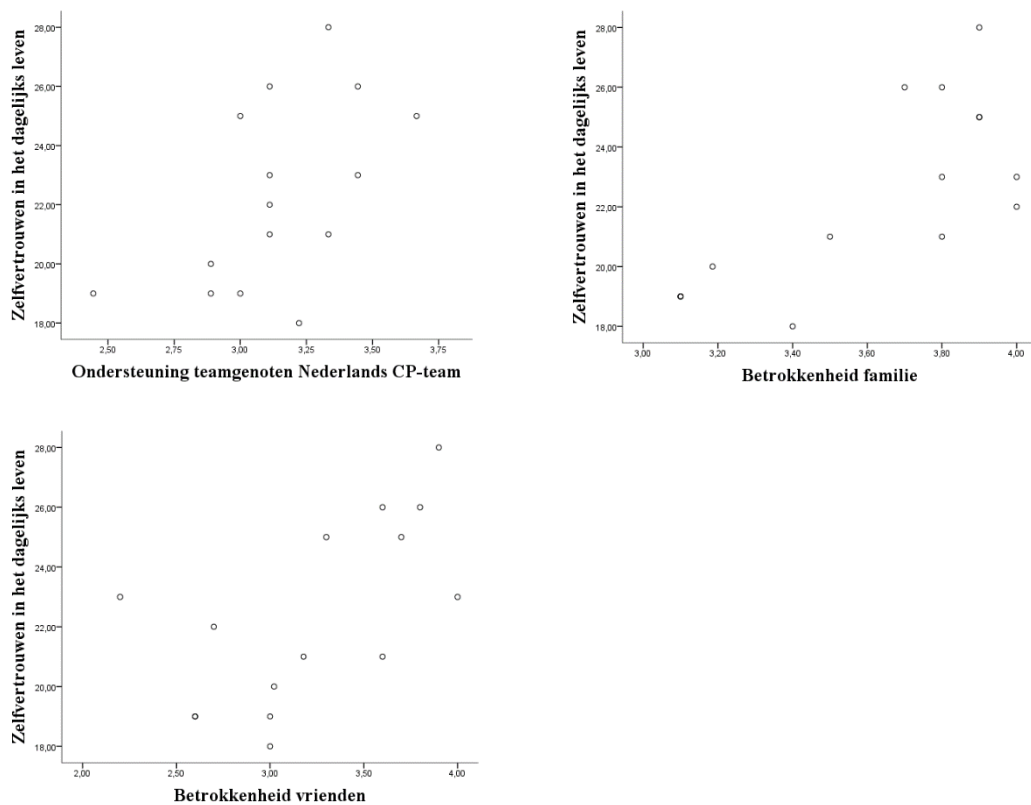
Tabel 3

*De Spearman's rangcorrelatiecoëfficiënten tussen zelfvertrouwen in het dagelijks leven en de sport- en overige omgevingsfactoren*

Factoren	<i>n</i>	<i>r<sub>s</sub></i>	<i>p</i>
<b>Sportfactoren</b>			
Ondersteuning coach	15	.244	.381
Ondersteuning teamgenoten	15	<b>.546</b>	.035
Deel uitmaken van een selectieteam	15	.496	.060
Speeltijd	15	-.003	.992
<b>Overige omgevingsfactoren</b>			
Betrokkenheid familie	15	<b>.698</b>	.004
Betrokkenheid vrienden	15	<b>.667</b>	.007

*Note.* N = aantal participanten. *r<sub>s</sub>* = Spearman's rangcorrelatiecoëfficiënt.

*p* = significantieniveau.



*Figuur 1.* Samenhang tussen de RSEQ en de sportfactor 'ondersteuning teamgenoten' en de overige omgevingsfactoren 'betrokkenheid familie' en 'betrokkenheid vrienden'.

## Fase 2. Kwalitatieve resultaten

De percepties van de participanten met betrekking tot het zelfvertrouwen in het dagelijks leven zijn vanuit de verschillende sport- en overige omgevingsfactoren beschreven. Bij iedere factor konden verschillende thema's en subthema geïdentificeerd worden (zie overzichtstabellen 4 en 5).

### Sportfactoren

Binnen de categorie 'sportfactoren' zijn vier thema's geïdentificeerd waarbinnen verschillende subthema's zijn ontstaan (zie Tabel 4).

Tabel 4

*Thema's en subthema's ten aanzien van de samenhang tussen het zelfvertrouwen in het dagelijks leven en de sportfactoren*

Factor	Thema's	Subthema's
Sportfactoren	Deel uitmaken van een selectieteam	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Gevoel van trots</li> <li>- Uitkomen voor het vaderland</li> <li>- Topsporters gevoel</li> <li>- Fysiek welbevinden</li> <li>- Invloed dagelijks leven</li> </ul>
	Ondersteuning van de coach	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Feedback</li> <li>- Interesse</li> <li>- Ruimte voor eigen inbreng</li> <li>- Vertrouwen</li> </ul>
	Ondersteuning van teamgenoten	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Elkaar helpen</li> <li>- Teamgevoel</li> </ul>
	Voetbal specifiek	<ul style="list-style-type: none"> <li>- Blessures</li> <li>- Speeltijd</li> </ul>

**Deel uitmaken van een selectieteam.** Het eerste subthema van het thema ‘deeluitmaken van een selectieteam’ betreft ‘gevoel van trots’ en wordt beschreven aan de hand van het volgende citaat: *“Ik kan tegen mensen zeggen dat ik een EK en WK heb meegemaakt, dat geeft wel iets extra’s ja”* Het tweede subthema ‘uitkomen voor het vaderland’ wordt door een aantal participanten ervaren als een hele eer voor hun land te mogen spelen. Het vierde subthema ‘topsporters gevoel’ wordt zichtbaar door het volgende citaat: *“Trots! Ik zie eigenlijk geen verschil met andere topsporten, voel me echt topsporter, ik doe er alles voor en moet ook veel laten”*. Het subthema ‘fysiek welbevinden’ heeft betrekking op het veelvuldig sporten met de focus op een gezonde leefstijl. In het laatste subthema ‘invloed dagelijks leven’ geven de participanten aan dat CP-voetbal hun leven echt heeft veranderd, op een positieve manier: *“Door het CP-voetbal heb ik mezelf als mens leren accepteren”* en *“Het heeft mij kansen geboden die ik daarvoor niet had, ik ben wel echt een ander mens geworden.”*

**Ondersteuning van de coach.** Het eerste subthema dat naar voren wordt gebracht bij het thema ‘ondersteuning van de coach’ betreft ‘feedback’. Hierbij wordt aangegeven dat het vaak om negatieve feedback gaat. Het tweede subthema ‘interesse’ en het derde subthema ‘ruimte voor eigen inbreng’ worden duidelijk aan de hand van de volgende citaat: *“De coach heeft ook interesse in hoe ik dingen zie als ik het ergens niet mee eens ben, dan luistert hij serieus en is hij benieuwd hoe ik iets zie.”* Het laatste subthema ‘vertrouwen’ geeft zowel het gevoel weer dat de coach vertrouwen heeft in de participanten als het gevoel dat ze de coach kunnen vertrouwen als ze iets kwijt willen.

**Ondersteuning van teamgenoten.** Van personen binnen de voetbalcontext worden de teamgenoten als de meest invloedrijke personen beschouwd. Het eerste subthema ‘elkaar helpen’ wordt onder andere duidelijk uit het volgende citaat: *“Door je teamgenoten omhoog getrokken worden .. daar kun je zeker wel kracht uit halen ja”*. Hiermee wordt ook meteen het tweede subthema ‘teamgevoel’ geïntroduceerd waarbij de participanten aangeven dat het hen een positieve boost geeft samen een team te zijn en van elkaar op aan te kunnen.

**Voetbal specifiek.** Uit het thema ‘voetbal specifiek’ zijn de subthema’s ‘blessures’ en ‘speeltijd’ geïdentificeerd als aspecten binnen het voetbal die invloed uitoefenen op het zelfvertrouwen in het dagelijks leven. Eén participant vertelt ’s nachts vaak wakker te liggen van het standaard lage speelminuten dat hij krijgt. Het tweede subthema ‘blessures’ werd in verband gebracht met zelfvertrouwen doordat het mentaal kan doorwerken.

### Overige omgevingsfactoren

Binnen de categorie ‘overige omgevingsfactoren’ zijn drie thema’s geïdentificeerd waarbinnen verschillende subthema’s zijn ontstaan (zie Tabel 5).

Tabel 5

*Thema’s en subthema’s ten aanzien van de samenhang tussen het zelfvertrouwen in het dagelijks leven en de overige omgevingsfactoren*

Factor	Thema’s	Subthema’s
Overige omgevingsfactoren	Betrokkenheid familie	Aanmoediging
		Meeleven
		Steun
	Betrokkenheid vrienden	Interesse
		Steun
	Beeld buitenwereld	Associatie gehandicaptensport
		Beoordeling buitenstaanders

**Betrokkenheid familie.** De betrokkenheid van familie bij CP-voetbal wordt door alle participanten omschreven als zeer belangrijk en aanwezig. Het eerste subthema ‘aanmoediging’ gaat zowel om fysieke aanmoediging en aanwezigheid tijdens wedstrijden of toernooien als om mentale aanmoediging. Het tweede subthema ‘meeleven’ wordt zichtbaar aan de hand van het volgende citaat: *“Mijn moeder appt dan vaak al: de uitslag staat nog steeds niet op twitter, hoeveel is het nou geworden?”* Het derde subthema ‘steun’ wordt weergegeven aan de hand van de volgende citaat: *“Ook als het niet heel lekker gaat of als het moeilijk is kan ik daar thuis over praten. Dat is heel fijn en heb ik heel veel steun aan”*

**Betrokkenheid vrienden.** Het eerste subthema ‘interesse’ wordt aangeduidt met het volgende citaat: *“Vragen ook altijd hoe de wedstrijd is gegaan en of we gewonnen hebben, ja dat geeft een erg positieve draai, doet me heel goed.* Het tweede subthema ‘steun’, betreft voornamelijk de kracht die wordt gehaald uit vrienden bij het accepteren en leren leven met de beperking.



**Beeld buitenwereld.** Het subthema ‘associatie gehandicaptensport’ dat binnen het thema ‘beeld buitenwereld’ is ontstaan, weerspiegelt de gevoelens van een aantal participanten dat zij niet geassocieerd willen worden met G-voetbal: *“Ik heb nog maanden de boot afgehouden omdat ik dacht dat het een G-elftal was”*. Bij het tweede subthema ‘beoordeling buitenstaanders’, komt het gevoel beoordeeld te worden door anderen aan het licht: *“Mensen snappen het vaak niet: dan heb je aan de ene kant zo iets van die is gehandicapt en aan de andere kant heb je die speelt in een Nederlands team”*

### Discussie

Huidig onderzoek had als doel inzicht te verkrijgen in welke sport- en omgevingsfactoren uit het leven van sporters met een motorische beperking door veelvuldig sporten samenhangen met het zelfvertrouwen in het dagelijks leven. De belangrijkste bevindingen uit de kwantitatieve analyse (fase 1) zijn de gevonden samenhangen tussen het zelfvertrouwen in het dagelijks leven en de sportfactor ‘ondersteuning van teamgenoten’, de omgevingsfactor ‘betrokkenheid van familie bij CP-voetbal’ en de omgevingsfactor ‘betrokkenheid van vrienden bij CP-voetbal’. Aanvullend op bovenstaande uitkomsten komt uit de kwalitatieve analyse (fase 2) naar voren dat ook het thema ‘deel uitmaken van een selectieteam’ het zelfvertrouwen van de spelers positief lijkt te beïnvloeden. Het subthema ‘associatie met gehandicaptensport’, lijkt juist een negatieve invloed uit te oefenen op het zelfvertrouwen van de participanten in het dagelijks leven.

De gevonden samenhangen in fase 1 passen bij de bevinding van Harter (1999) dat zelfvertrouwen beïnvloedbaar lijkt door belangrijke personen uit iemands omgeving. Opvallend is dat er in tegenstelling tot wat er verwacht werd, geen significantie samenhang is gevonden met de ondersteuning van de coach. Voorafgaand werd namelijk verwacht dat de coach ook zou worden gezien als belangrijk persoon. De niet gevonden samenhang met de ondersteuning van de coach kan verklaard worden uit de studie van Ommundsen et al. (2006) waarin beschreven staat dat een coach met hoge verwachtingen, kan leiden tot minder geloof in eigen kunnen en een verminderd competentiegevoel. Een andere verklaring zou kunnen zijn dat de participanten de coach buiten het voetbal niet beschouwen als iemand die belangrijk voor hen is. In tegenstelling tot wat er verwacht werd, is er geen significante samenhang gevonden met de sportfactor ‘deel uitmaken van een selectieteam’.

Aanvullend op de gevonden samenhangen in fase 1, kwam uit de kwalitatieve analyse in fase 2 heel duidelijk het thema ‘deel uitmaken van een selectieteam’ naar voren. Door alle participanten werd van een positieve invloed op het zelfvertrouwen in het dagelijks leven

gesproken. Deze bevinding kan worden verklaard vanuit een onderzoek naar topsport waaruit blijkt dat het behalen van het allerhoogste niveau van grote betekenis is voor een topsporter (Vooren, 2008). Ondanks dat de gevonden samenhang,  $r_s = .496$ ,  $p < 0.1$ , in de eerste fase niet significant was, duidde dit wel op een aannemelijk verband. Een andere opvallende bevinding uit de tweede fase is de negatieve invloed op het zelfvertrouwen door de associatie met gehandicaptensport. Dit beeld wordt bevestigd in een studie van Wickman (2007) waarin het normale lichaam in de sport als norm wordt gezien en de lichamen van mensen met een beperking als abnormaal. Een verklaring voor deze negatieve invloed kan gezocht worden in de sociale belemmeringen die jongeren met een motorische beperking bij participatie in sport ervaren, waaronder maatschappelijke stereotypen (Murphy et al., 2008; Van Lindert, De Jong en Van den Dool, 2008; Bowker, Gadbois & Cornock, 2003).

Uit een synthese van de belangrijkste bevindingen van fase 1 en 2 kan worden opgemaakt dat de betrokkenheid van familie in beide fasen het hoogst gewaardeerd wordt. Een verklaring hiervoor zou kunnen zijn dat de sportparticipatie door ouders een voorspeller is voor sportparticipatie door jongeren met een motorische beperking (Murphy et al., 2008). Daarnaast is ondersteuning van ouders van grote betekenis voor het behalen van een hoog niveau in sport (Holt & Dunn, 2004; Ommundsen et al., 2006), wat kan verklaren dat er een grote betrokkenheid van familie is. In tegenstelling tot de bevinding uit de tweede fase dat de associatie met gehandicaptensport door de participanten negatief wordt ervaren, lijkt er in het onderzoek van Dinomais et al., (2010) juist een verband te bestaan tussen het deelnemen aan gehandicaptensporten en een hoger sociaal functioneren en zelfvertrouwen. Uit hetzelfde onderzoek komt naar voren dat het deelnemen aan gehandicaptensporten de betrokkenheid en socialisatie kan versterken, wat wél de positieve relatie met 'het deel uitmaken van een selectieteam' bevestigt.

Een van de sterke punten van dit onderzoek is de hoge respons van 93%. De betrouwbaarheid van de RSEQ en de SOVPS welke als voldoende werd bevonden, kan eveneens gezien worden als een sterk punt in de eerste fase. Uit de tweede fase van het onderzoek komt de intersubjectiviteit naar voren als sterk punt. Doordat er consensus is bereikt tussen de onderzoekers kon de betrouwbaarheid van de kwalitatieve analyse worden verhoogd. Een laatste sterk punt van dit onderzoek betreft de overeenstemming over het begrip zelfvertrouwen. De omschrijving die de participanten aan het begin van het interview gaven, kwam overeen met de in dit onderzoek gehanteerde definitie als het expliciete zelfvertrouwen. Zodoende kan worden aangenomen dat de uitspraken van de participanten

overeenkomen met het zelfvertrouwen dat is getoetst aan de hand van de vragenlijst.

Naast sterke punten kent deze huidige studie ook een aantal tekortkomingen. Zo is er gebruik gemaakt van een geringe selecte steekproef, waardoor eventueel aanwezige samenhangen niet gevonden kunnen worden en de onderzoekresultaten niet generaliseerbaar zijn (Field, 2013). Een tekortkoming in de tweede fase van het onderzoek betreft het drukke schema van de participanten ten aanzien van de voorbereiding op het Wereld Kampioenschap, waardoor er geen pilotinterview kon worden afgenomen. De onderzoekers (CW en ER) waren hierdoor genoodzaakt na het eerste interview nog aanpassingen te doen.

Uit onderzoek lijkt er een positief verband te bestaan tussen sport en het zelfvertrouwen van sporters met een motorische beperking (Murphy et al., 2008; Scarpa, 2011). Om deze reden is in huidige studie explorierend onderzoek verricht naar de samenhang tussen het zelfvertrouwen en sport- en omgevingsfactoren. Op basis van huidig onderzoek blijkt dat sport kan worden ingezet om het zelfvertrouwen van sporters met een motorische beperking te verhogen. Omdat inzichtelijk is gemaakt welke sport- en omgevingsfactoren vooral samenhangen met zelfvertrouwen, kan er nu specifiek ingezet worden op deze factoren om het zelfvertrouwen te bevorderen. Zo wordt aanbevolen meer aandacht te besteden aan het stimuleren van de betrokkenheid van ouders en vrienden omdat dit het zelfvertrouwen van de sporter zowel binnen- als buiten de voetbalcontext ten goede komt. Omdat blijkt dat het zelfvertrouwen samenhangt met de ondersteuning van teamgenoten, kan ook gedacht worden aan de stimulering van een positieve bejegening tussen de spelers. Hierbij kan ook worden ingezet op het opleiden van de trainers en de begeleiding van de trainer binnen het team.

Op basis van bovenstaande bevindingen is vervolgonderzoek naar de samenhang tussen zelfvertrouwen en sport- en omgevingsfactoren gewenst, waarbij noodzakelijk is dat niet alleen gekeken wordt of er sprake is van een samenhang, maar ook van een oorzaak-gevolg relatie. Daarnaast wordt aanbevolen vergelijkbaar onderzoek te doen met een grotere steekproef zodat het mogelijk wordt vergelijkingen te maken binnen bepaalde subgroepen, bijvoorbeeld op basis van leeftijd of geslacht. Om meer inzicht te verkrijgen in het zelfvertrouwen van sporters met een motorische beperking, kan tot slot worden aanbevolen vergelijkbaar onderzoek te verrichten naar sporters met een motorische beperking binnen andere sportdisciplines, waaronder Boccia, Basketbal of Atletiek.

Geconcludeerd kan worden dat de ondersteuning van teamgenoten, betrokkenheid van familie, betrokkenheid van vrienden, het deel uitmaken van een selectieteam en de associatie met gehandicaptensport het zelfvertrouwen in het dagelijks kunnen beïnvloeden.

## Literatuur

- Asendorpf, J.B., Banse, R., & Mucke, D. (2002). Dissociation between implicit and explicit personality self-concept: the case of shy behavior. *Journal of Personality and Social Psychology*, 83, 2. doi: 10.1037//0022-3514.83.2.380.
- Baarda, D.B., De Goede, M.P.M., & Teunissen, J. (2009). *Basisboek kwalitatief onderzoek: handleiding voor het opzetten en uitvoeren van kwalitatief onderzoek*. Groningen: Stenfert Kroese.
- Boeije, H. (2005). *Analyseren in kwalitatief onderzoek*. Denken en doen. Den Haag: Boom Lemma Uitgevers.
- Bowker, A., Gadbois, S., & Cornock, B. (2003). Sports participation and self-esteem: variations as a function of gender and gender role orientation. *Sex Roles*, 49, 47-58. doi. 10.1023/A:1023909619409
- Cerebral Palsy International Sports and Recreation Association (2013). *CPISRA Football 7-a-side classification rules*. Ontleend aan <http://cpisra.org/dir/who-i-am/downloads/> OF <http://cpisra.org/main/wp-content/uploads/2013/07/CPISRA-Football-7-a-side-classif-rules-11-edition-June-13.pdf>
- Cheong, S.K. & Johnston, L. M. (2013). Systematic review of self-concept measures for primary school-aged children with cerebral palsy. *Research in Developmental Disabilities*, 34, 3566-3575. doi: 10.1016/j.ridd.2013.07.023.
- De Hollander, E.L, Milder, I.E., & Proper, K.I. (2015). *Beweeg- en sportgedrag van mensen met een chronische aandoening of lichamelijke beperking: RIVM rapport 2015-0064*. Bilthoven: Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM).
- Dinomais, M., Gambart, G., Bruneau, A., Bontoux, L., Deries, X., Tessiot, C., & Richard, I. (2010). Social functioning and self-esteem in young people with disabilities participating in adapted competitive sport. *Neuropediatrics*, 41 (2), 49-54.
- Everaert, J., Koster, E.H.W., Schacht, R., & Raedt, R. (2010). Evaluatie van de psychometrische eigenschappen van de Rosenberg zelfwaardeschaal in een poliklinisch psychiatrische populatie. *Gedragstherapie*, 43, 307-317. Ontleend aan [http://profile/Jonas\\_Everaert/publication/235249441\\_Evaluatie\\_van\\_de\\_psychometrische\\_eigenschappen\\_van\\_de\\_Rosenberg\\_zelfwaardeschaal\\_in\\_een\\_poliklinisch\\_psychiatrische\\_populatie/links/004635191da758f896000000.pdf](http://profile/Jonas_Everaert/publication/235249441_Evaluatie_van_de_psychometrische_eigenschappen_van_de_Rosenberg_zelfwaardeschaal_in_een_poliklinisch_psychiatrische_populatie/links/004635191da758f896000000.pdf)
- Field, A. (2013). *Discovering Statistics Using SPSS* (4de ed.). London: SAGE.

- Franck, E., Raedt, R., Barbez, C., & Rosseel, Y. (2008). Psychometric properties of the Dutch Rosenberg Self-Esteem Scale. *Psychologica Belgica*, 48, 25-35. doi:10.5334/pb-48-1-25.
- Freeborn, D. & Knafl, K. (2014), Growing up with cerebral palsy: perceptions of the influence of family. *Child: Care, Health and Development*, 40, 671–679.  
doi: 10.1111/cch.12113
- Green, S. (2003) ‘What do you mean “what’s wrong with her?”’: stigma and the lives of families of children with disabilities. *Social Science and Medicine*, 57 (8), 1361–1374.  
doi:10.1016/S0277-9536(02)00511-7
- Harter, S. (1978). Effectance motivation reconsidered: toward a developmental model. *Human development*, 21, 34-64. doi: 10.1159/000271574
- Harter, S. (1999). *The construction of the self: developmental and sociocultural foundations*. New York: Guilford Press.
- Holt, N.L. & Dunn, J.G.H. (2004). Toward a grounded theory of the psychosocial competencies and environmental conditions associated with soccer success. *Journal of Applied Sport Psychology*, 16, 199-219. doi:10.1080/10413200490437949
- Manuel, J.C., Balkrishnan, R., Camacho, F., Paterson Smith, B., & Koman, L.A. (2003). Factors associated with self-esteem in pre-adolescents and adolescents with cerebral palsy. *Journal of Adolescent Health*, 32, 456-458. doi:10.1016/S1054-139X(03)00050-8
- Murphy, Carbone, & The Council on Children With Disabilities (2008). Promoting the participation of children with disabilities in sports, recreation and physical activities. *Pediatrics*, 121, 1057-1061. doi:10.1542/peds.2008-0566
- Nederlands Paralympisch Comité (2014). *Sporten kan iedereen: sportmogelijkheden voor mensen met een handicap*, Arnhem: NPC\*NSF/ NPC Nederland
- Ommundsen, Y., Roberts, G.C., Lemyre, P.N., & Miller, B.W. (2006). Parental and coach support or pressure on psychosocial outcomes of pediatric athletes in soccer. *Clinical Journal of Sport Medicine*, 16 (6), 522-525.  
doi: 10.1097/01.jsm.0000248845.39498.56
- Orlin, M.N., Palisano, R.J., Chiarello, L.A., Kang, L.J., Polansky, M., Almasri, N., & Maggs, J. (2009) Participation in home, extracurricular, and community activities among children and young people with cerebral palsy. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 52, 160-166. doi:10.1111/j.1469- 8749.2009.03363.x

- Rosenberg, M. (1965) *Rosenberg self-esteem scale: Society and the adolescent self-image*. Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Russo, R.N., Goodwin, E.J., Miller, M.D., Haan, E.A., Connell, T.M., & Crotty, M. (2008). Self-esteem, self-concept and quality of life in children with hemiplegic cerebral palsy. *The Journal of Pediatrics*, 153 (4), 473-477. doi: 10.1016/j.jpeds.2008.05.040
- Scarpa, S. (2011). Physical self-concept and self-esteem in adolescents and young adults with and without physical disability: the role of sports participation. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 4(1), 38-53.
- Skinner, R. A. & Piek, J. P. (2001). Psychosocial implications of poor motor coordination in children and adolescents. *Human Movement Science*, 20, 73-94. doi:10.1016/S0167-9457(01)00029-X
- Tiessen-Raaphorst, A. & Van den Dool, R. (2014). *4 Sportdeelname*. In A. Tiessen-Raaphorst (Red.), *Rapportage sport 2014* (pp. 67-84). Ontleend aan [http://www.scp.nl/Publicaties/Alle\\_publicaties/Publicaties\\_2015/Rapportage\\_Sport\\_2014](http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2015/Rapportage_Sport_2014)
- Tiessen-Raaphorst, A. (Red.). (2015). *Rapportage sport 2014*. Ontleend aan Sociaal en Cultureel Planbureau website: [http://www.scp.nl/Publicaties/Alle\\_publicaties/Publicaties\\_2015/Rapportage\\_Sport\\_2014](http://www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2015/Rapportage_Sport_2014)
- Van den Brink, C. L. & Savelkoul, M. (2013). *Gezondheidsmonitor GGD'en, CBS en RIVM. Nationaal Kompas Volksgezondheid*. Opgevraagd van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) website: <http://www.nationaalkompas.nl/algemeen/meta-informatie/bronbeschrijvingen/achtergronddocument-gezondheidsmonitor>
- Van Lindert, M., De Jong, R., & Van den Dool, R. (2008). *(On)beperkt Sportief. Monitor sportdeelname van mensen met een handicap 2008*. W.J.H. Mulier Instituut/ Arko Sports Media: Den Bosch/ Nieuwegein
- Van Staa, A. & Evers, J. (2010). 'Thick analysis': strategie om de kwaliteit van kwalitatieve data-analyse te verhogen. *KWALON*, 15(1), 5-12.
- Von Heijden, A., Van den Dool, R., Lindert, C., & Breedveld, K. (2013). *(On)beperkt sportief 2013: Monitor sport- en beweegdeelname van mensen met een handicap*. Utrecht/ Nieuwegein: Mulier Instituut/ Arko Sports Media.
- Vooren, I. (2008). *In de ban van de Olympus: een studie naar topsport als bron van zin* (Doctoraalscriptie, Universiteit voor Humanistiek, Utrecht). Ontleend aan <http://repository.uvh.nl/bitstream/handle/11439/189/Scriptie%20I.%20Vooren.pdf?sequence=1>

Wickman, K. (2007). "I do not compete in disability": How wheelchair athletes challenge the discourse of able-ism through action and resistance. *European Journal for Sport and Society*, 4(2), 151-167.

Zijlstra, B. & Wever, L. (2014). Decentralisatie jeugdhulp en de kracht van sport. *Jeugdbeleid*, 8, 9-13. doi 10.1007/s12451-014-0051-5

## Bijlage I: De Sport en Omgevingsfactoren Vragenlijst Paralympisch Sporter (SOVPS)

Ten behoeve van het onderzoek naar de samenhang tussen het zelfvertrouwen van sporters met een motorische beperking en de sport- en overige omgevingsfactoren is de SOVPS geconstrueerd. De SOVPS meet de mate waarin zes sport- en overige omgevingsfactoren aanwezig zijn bij Paralympische topsporters. Alle factoren hebben een eigen subschaal en zijn geoperationaliseerd tot meetbare constructen. Een subschaal bestaat uit een aantal items om de constructen in kaart te brengen. De keuzemogelijkheden per item zijn: 0 ('helemaal mee oneens'), 1 ('oneens'), 2 ('neutraal'), 3 ('eens') en 4 ('helemaal mee eens').

Factor/ subschaal	Voorbeeld item	Operationalisatie
A. Omgevingsfactor 'betrokkenheid familie'	'Over het algemeen ervaar ik nabijheid van mijn familie'	Betrokkenheid wordt gedefinieerd middels de volgende constructen: nabijheid, meelevendheid, gericht zijn op, begrip tonen, beschikbaarheid en bereikbaarheid zowel letterlijk als figuurlijk (Schmitz, 2001).
B. Omgevingsfactor 'betrokkenheid vrienden'	'Mijn vrienden leven niet mee met mijn beleving in het voetbal'	
C. Omgevingsfactor 'belangstelling school of werk'	'Mijn studiegenoten of collega's vragen mij naar mijn voetbalprestaties of uitslagen'	Het hebben van aandacht voor iets of iemand (Wolters' Woordenboek Nederlands, 1992).
E. Sportfactor 'ondersteuning coaches'	'De coach past tips die hij voor mij heeft aan aan de manier hoe ik leer'	De ondersteuning van is onder te verdelen in drie subcategorieën waaronder: autonomie ondersteuning, ondersteuning 'er bij horen' en competentie ondersteuning (Backer et al., 2011).
F. Sportfactor 'ondersteuning teamgenoten'	'Mijn teamgenoten van het Nederlands CP-team geven mij het gevoel dat ik er mag zijn'	
E. Sportfactor 'deel uitmaken van een selectieteam'	'Ik vertel graag aan anderen dat ik in het Nederlands CP-team voetbal'	Een gevoel van trots is gerelateerd aan loyaliteit, identiteit, zelfvertrouwen en plezier en leidt tot het behoren tot een bepaalde groep wat resulteert in een prettig gevoel (Hilvoorde, Elling & Stokvis, 2010).

## Literatuur

- Backer de, M., Boen, F., Ceux, T., Cuyper de, B., Hoigaard, R., Callen, F., Fransen, K., Van de Broek, G. (2011). Do perceived justice and need support of the coach predict team identification and cohesion? Testing their relative importance among top volleyball and handball players in Belgium and Norway. *Psychology of Sport and Exercise*, 12, (192-201). doi:10.1016/j.psychsport.2010.09.00
- Boer, W.Th., de (Red.). (1992). Wolters' Woordenboek Nederlands (29<sup>e</sup> bewerkte druk). Groningen: Wolters – Noordhoff.
- Hilvoorde, I., Elling, A & Stokvis, R. (2010). How to influence national pride? The Olympic medal index as a unifying narrative. *International Review for the Sociology of Sport*, 45(1), 87-102. doi: 10.1177/1012690209356989
- Schmitz, M., (2001) Intelligent balanceren tussen distantie en betrokkenheid. *Huisarts en wetenschap*, 44(12), 118-122. doi:10.1007/BF03082361



## Bijlage II: Rosenberg zelfwaardeschaal (RSEQ)

De participanten hebben de RSEQ ingevuld voor de context ‘in het dagelijks leven’ waarbij ze zich situaties in het dagelijks leven voorstelden. Dit is met een controlevraag nagekeken.

## ROSENBERG ZELFWAARDESCHAAL

Instructies: Hierna volgen 10 beweringen over je algemene gevoelens ten opzichte van jezelf. Als je helemaal akkoord gaat, omcirkel je HA. Als je akkoord gaat met de uitspraak, omcirkel dan A. Als je niet akkoord gaat, omcirkel dan NA. Als je helemaal niet akkoord gaat, omcirkel dan HNA.

	Helemaal Akkoord	Akkoord	Niet Akkoord	Helemaal Niet Akkoord
1. Over het algemeen ben ik tevreden met mezelf	HA	A	NA	HNA
2. Bij momenten denk ik dat ik helemaal niet deug	HA	A	NA	HNA
3. Ik heb het gevoel dat ik een aantal goede kwaliteiten heb	HA	A	NA	HNA
4. Ik ben in staat dingen even goed te doen als de meeste andere mensen	HA	A	NA	HNA
5. Ik heb het gevoel dat ik niet veel heb om trots op te zijn	HA	A	NA	HNA
6. Het is ongetwijfeld zo dat ik me bij momenten nutteloos voel	HA	A	NA	HNA
7. Ik heb het gevoel dat ik een waardevol iemand ben, minstens evenwaardig aan anderen	HA	A	NA	HNA
8. Ik wou dat ik meer respect voor mezelf kon opbrengen	HA	A	NA	HNA
9. Al bij al ben ik geneigd mezelf een mislukking te voelen	HA	A	NA	HNA
10. Ik neem een positieve houding aan ten opzichte van mezelf	HA	A	NA	HNA

## Bijlage III: Topiclijst semi gestructureerd interview

- Omschrijving van zelfvertrouwen
- Beschrijving van de beperking
  - Beperkingen binnen de voetbalcontext
  - Beperkingen buiten de voetbalcontext
  - Classificatie in relatie tot zelfvertrouwen
- Voetbalfactoren (samenhang met zelfvertrouwen)
  - Fitheid
  - Speelminuten
  - Coach
  - Teamgenoten
  - Onderdeel zijn van het CP-team (samenhang met zelfvertrouwen)
    - Op weg naar een toernooi
    - Erover praten met omgeving
    - Allemaal een beperking
    - Prestatiedruk
- Wedstrijd/ training
  - Momenten van veel zelfvertrouwen
  - Momenten van weinig zelfvertrouwen
- Overige omgeving
  - Familie
  - Partner
  - Vrienden
  - Collega's
  - Klasgenoten
- Zelfvertrouwen dagelijks leven.
  - Thuis
  - Op straat
  - Onder vrienden
- Vergelijking zelfvertrouwen binnen en buiten de voetbalcontext
  - Verklaring voor eventueel verschil
- Invloed CP-voetbal op het dagelijks leven
- Topsportersgevoel

Bijlage IV: Sport- en Omgevingsfactoren Vragenlijst Paralympisch Sporters

Ter bescherming van de gegevens is ervoor gekozen de SOVPS niet toe te voegen.

Als u meer informatie wilt kunt u contact opnemen met Dirk-Wouter Smits door een email te sturen naar: [d.w.smits@uu.nl](mailto:d.w.smits@uu.nl)